प्रेरणास्थान....

ज्यांनी मला खऱ्या अर्थानं घडविलं

असे माझे वडील स्वर्गीय शिवशरणय्या हिरेमठ व

माझ्या यशात सदैव सिंहाचा वाटा

असणारे माझे पती श्री. रेवणसिद्ध हिरेमठ

आणि

माझ्या सासू व सासरे सौ. गौराबाई चन्नबसय्या हिरेमठ

यांच्या चरणी

अर्पण...

DECLARATION

I, hereby declare that the work reported in this dissertation entitled **"ENVIRONMENT AND HEALTH : A STUDY OF POWER-LOOM WORKERS IN SOLAPUR CITY."** *is original and has not been submitted by me for any diploma or Degree in this or any other University.*

Place : Kolhapur.

Date : 29/01/09

Hiremath Jagdevi S.

Research Student

This to certify that this dissertation entitle – " **ENVIRONMENT AND HEALTH : A STUDY OF POWER-LOOM WORKERS IN SOLAPUR CITY.**" *is a genuine and bonafide work, prepared by Hiremath Jagdevi S. under my guidance and submitted to the Shivaji University, Kolhapur for the award of the Degree of Master of Philosophy in Sociology.* Is original and has not been submitted by me for any diploma or Degree in this or any other university.

Place : Kolhapur.

Date : 29/01/09

(Research Guide) 28/1/09

Dr. S. A. Salunkhe
M.A., M.Phil., Ph.D.
Professor & Head,
Department of Sociology,
Shivaji University, Kolhapur.

ऋणनिर्देश

"पर्यावरण आणि आरोग्य : सोलापूर शहरातील यंत्रमाग कामगारांचा अभ्यास" या विषयावर लघुशोधनिबंध लिहीत असताना विषयाच्या निवडीपासून अखेर पर्यंत माझे आदरणीय गुरूवर्य प्रा. डॉ. सर्जेराव साळुंखे यांच्या बहूमोल मार्गदर्शनामुळे व त्यांनी दाखविलेल्या योग्य दिशेमुळेच मी हा लघुशोधनिबंध पूर्ण करू शकले. त्यांनी या केलेल्या बहुमूल्य मार्गदर्शनाबद्दल व सहकार्याबद्दल मी त्यांची ऋणी आहे.

समाजशास्त्र विभागातील व यु. जी. सी. सॅप. डी. आर. एस–Phase-I चे समन्वयक प्रा. डॉ. आर. बी. पाटील यांनी विभागातील संगणक लॅबचा वापर करू दिल्याबद्दल त्यांचे मी मन:पूर्वक आभार मानते.

समाजशास्त्र विभागाचे माजी विभागप्रमुख प्रा. डॉ. जे. बी अंबेकर, प्रा. डॉ. आर. एन. साळवे, वरिष्ठ अधिव्याख्याता डी. श्रीकांत, अधिव्याख्याता बी. एन केंद्रे यांचेशी केलेली चर्चा मला संशोधनासाठी उपयोगी ठरली त्याबद्दल मी त्यांची ऋणी आहे.

माझ्यावर योग्य संस्कार करणारी माझी आई श्रीमती राचम्माबाई हिरेमठ यांनी मला शिक्षणासाठी, सतत प्रोत्साहन दिले. आईच्या ऋणातून मुक्त होण्यापेक्षा त्यांच्या या ऋणामध्येच सदैव राहणे मी पसंत करेन.

विवाहानंतर मला उच्चशिक्षणासाठी सतत प्रेरणा व प्रोत्साहन देऊन माझ्यात उत्साह निर्माण करणारे माझे पती श्री रेवणसिध्द यांचे सहकार्य मोलाचे लाभले आहे. माझ्या पतीच्या सहकार्याशिवाय माझे शिक्षण पूर्णत्वास आलेच नसते. या त्यांच्या प्रेरणा व प्रोत्साहनामुळेच माझे शिक्षण पूर्ण झाले. याबद्दल त्यांची मी अत्यंत ऋणी आहे. या ऋणातून मुक्त होणे अशक्य आहे.

सोलापूर शहरातील यंत्रमाग कारखान्याचे मालक व कामगार यांनी केलेल्या सहकार्याबद्दल त्यांची आभारी आहे. बॅ. बाळासाहेब खर्डेकर ग्रंथालयातील अधिकारी व कर्मचारी वर्गाने केलेल्या सहकार्याबद्दल, समाजशास्त्र विभागातील कर्मचारी वर्गाने केलेल्या सहकार्याबद्दल त्यांची अत्यंत ऋणी आहे.

माझे पितृतूल्य गुरूवर्य श्री. घुगरे सर यांचे संशोधन कार्यात मार्गदर्शन मिळाले त्याबद्दल मी शतश: ऋणी आहे. सदर प्रबंधाचे काम संगणकावर बिनचूक व वेळेत टंकलेखन करून दिल्याबद्दल अविनाश कांबळे त्यांचे मी मन:पूर्वक आभारी आहे.

स्थळ : कोल्हापूर

दिनांक : 29/01/09

संशोधक

हिरेमठ जगदेवी एस.